

lei. A fenti tárgyak át lettek adva megőrzés végett Gyenge Dénesnének és a tárgyak ott helyben maradnak és eladni nem szabad a további parancsig.

Elnök. Háin Sándor.
Titkár. Barthos Béla.
Militia pk. Ádám Péter.
Apesz. t.
Pentru conform. Holló Ignác.

ACNSAS, fond Penal, dosar 157, vol. 15, 622. f. Géppel írt magyar nyelvű irat.

111.

A Művészet című folyóirat kiértékelése

Marosvásárhely, 1958. október 18.

A *Művészet* folyóirat¹⁰² 1958 áprilisától jelent meg havi rendszerességgel. Véleményünk szerint Sütő András elvtárs jelentése, bár felöleli a lap eddigi munkásságának értékelését, nem eléggé elemző és átfogó. A tartományi pártbizottság tudomány és művészet osztályának értékelése az eddig megjelent hat számról a következőkben összegezhető:

A folyóirat legfőbb feladat az volt, hogy a pártos, szocialista realista művészet-szemlélet alapján felölelje a művészet különböző ágait, népszerűsítse a művészet terén elért eredményeket, segítse a művészeket alkotó munkájukban, járuljon hozzá a dolgozó tömegek művészi neveléséhez. Ebből a szempontból vizsgálva a *Művészet* című folyóirat eddigi munkáját megállapíthatjuk, hogy az eddig megjelent számok eszmei tisztaságot tükröztek. Érezhető a szerkesztőségnek az az igyekezete, hogy fontos művészeti-politikai kérdéseket pártos álláspontonról tisztázzon, mint például a színházak műsorpolitikájának kérdését, a *Korunkban* megjelent helytelen filmművészeti cikkekre adott pártos állásfoglalásában törekedett arra, hogy a marxizmus-leninizmus szilárd alapjairól bírálja a burzsoá ideológia különböző áramlatait. Jelentős eredménynek tartjuk azt, hogy a szerkesztőség helyesen tájékozódott hazánk művészi eseményeinek sokoldalú népszerűsítése irányában és ezzel megalapozta a lap országos jellegét. Tájékoztatta az olvasókat a román és hazánk más nemzetiségű művészi életének eredményeiről, mint például a román színházak műsorainak ismertetése, Enescu fesztivál, a román képzőművészet népszerűsítése, a román filmek ismertetése stb. Megfelelő helyet biztosított a szovjet művészetnek és igyekezett a *Művészet* lap jelenlegi keretein belül a szocialista kultúra általános kérdéseivel is foglalkozni (Lenin és a zene, Marx és a kultúra, Bábólna stb.). Ugyancsak pozitívum a *Művészet* című lap munkatársai-

¹⁰² *Művészet: színház, zene, képzőművészet, film – képes havi folyóirat.* 1958. áprilisától 1959. augusztus/szeptemberéig jelent meg Marosvásárhelyen. Főszerkesztője Sütő András, főszerkesztő-helyettese Hajdu Zoltán volt.

nak részéről, hogy ezidáig minden nehézség ellenére biztosították a lap időbeni megjelenését.

Bár a szerkesztőségnek úttörő munkát kellett végeznie, mivel hasonló jellegű lap az országban még nem jelent meg, nem tudott egészében megbirkózni a rá háruló feladatokkal. A folyóiratban észrevehető az igényesség hiánya, igen sok kérdést csak általánosan vetett fel, a kritikai cikkei nem elég elmélyültek, nem egyszer ellentmondásosak. Például sok cikkben helyesen bírálta a kispolgári operett-kultuszt, a polgári ideológiát tükröző eszmeietlen színdarabokat, ugyanakkor helyet adott a Csárdáskirálynő és a Topaze előadásairól írt elismerő kritikának is. Hiányzik a folyóiratból az elvi, esztétikai egyöntetűség, elvértve bizonyos fokú objektivizmus és formalizmus is észlelhető, mint például az amerikai rémfilmekről írt riport, melyből hiányzott az elvi állásfoglalás, a Földes László által írt színikritika, a Nagy Imre-tárlat értékelése stb.

Az egyik legnagyobb mulasztását a lap abban követte el, hogy különösen a zene és a képzőművészet terén nem állt ki elég határozottsággal a szocialista eszmék mellett, és a szerkesztőség maga is tájékozatlannak bizonyult ebben a tekintetben. A szerkesztés munkáját elemezve meg kell állapítanunk, hogy az nem volt elég tervszerű, céltudatos, igen gyakran a kapkodás jeleit tükrözte, felvetett kérdéseket nem tisztázott, beindított rovatokat, amelyek abbamaradtak, mint például: a Színházi jegyzet, Képes kalendárium, Film-rovat. Általában az a véleményünk, hogy a filmek népszerűsítése háttérbe szorult, míg más művészeti ágak egy-egy számban eluralkodtak. A technikai kivitelezésben is sok a kivetnivaló. A képanyag sem mindig megfelelő, nincs is kellő összhangban a szöveggel és érezhető a nyomdatechnikai nehézségek is.

Mindezek alapján megállapíthatjuk, hogy az elért eredmények mellett a lapnak nem sikerült ez ideig kialakítania végleges profilját, nem tudott sem szakmai, sem népszerűsítő folyóirattá válni. Túl szűk keretek között mozog, igen kevés emberhez szól és így nem tudta kellőképpen betölteni az alkotó művészek és a dolgozó tömegek nevelésében rá háruló feladatokat.

A *Művészet* szerkesztősége részéről felvetett javaslatokkal kapcsolatosan megjegyezzük, hogy elvben ezeket helyesnek tartjuk, szükségesnek bizonyul a lap profiljának olyan irányú kialakítása, hogy az felölelhesse a legfontosabb társadalmi kérdéseket is. Azonban úgy véljük, hogy hetilappá való átszervezése még nem időszerű, nem látjuk biztosítottak az ehhez szükséges feltételeket.

Ezért a következőket javasoljuk:

1. Szükséges a lap elnevezésének megváltoztatása, hogy a társadalmi élet különböző jelenségeit felölelhesse.¹⁰³

2. Javasoljuk, hogy a folyóirat kéthetente jelenjen meg.

3. Tartalmában és terjedelmében biztosítson 25%-ot a társadalmi-politikai és általános kulturális kérdéseknek.

4. Politikai események ismertetése írásban és képekben.

¹⁰³ A folyóirat nevét 1959 szeptemberében *Új Életre* változtatták.

5. Hazánk különböző vidékei művészeti, kulturális és gazdasági fejlődésének ismertetése.

6. Tömegkulturális kérdések, az üzemi és falusi kultúrélet művészi-esztétikai értékelése és támogatása.

7. A szerkesztőség foglalkozzon azzal a kérdéssel, hogy esetleg változtasson a lap formátumán, a jelenlegi formátum [csökkenjen a] felére, mely esetben a kéthetente megjelenő lap körülbelül hatvan oldalra terjedne. Amennyiben a régi formátum maradna meg, körülbelül harminc nagy oldalra.

8. A kéthetente megjelenő lapot javasoljuk 10 000 példányban megjelentetni.

Meg vagyunk győződve arról, hogy a lap profiljának ilyenszerű kialakítása hozzájárulna népszerűségének fokozásához. Biztosítaná azt, hogy a széles dolgozó tömegek kulturális és művészeti nevelésében még inkább kivehesse a részét. Szükségesnek látjuk tovább erősíteni a szerkesztőségben a pártos szellemet és arra törekedni, hogy a lap a szocialista-realista művészet következetes szószólója és élharcosa legyen és mindemellett felölelje a szocializmus építésének legfontosabb kérdéseit hazánkban.

Erdélyi István

A [MAT-i Pártbizottság] Tudomány és Művészet Osztályának vezetője

ANDJM, fond 1134, dos. 206/1958, 43–45. f. Géppel írt román nyelvű jelentés magyar fordítása.

112.

Zárkaügynök¹⁰⁴ jelentése a letartóztatott Bibó László 1956-os szerepéről

Kolozsvár, 1958. november 10.

Nyilatkozat: A továbbiakban Bibó Lászlóról jelentek.

Nevezett a Petőfi-körrel kapcsolatos nyomozásokról és a Gáll Tiborral való kapcsolatáról mesélt. Azt mondta, hogy a továbbiakban is ki fogják hallgatni az Evangélikus Teológián¹⁰⁵ történetekkel kapcsolatban. Ezekről a következőket mesélte el:

A magyarországi események alatt (a pontos napra már nem emlékezett, körülbelül az események kitörése után egy héttel) egy este 9-kor kezdődő gyűlésre hívták az olvasóterembe. Őt személyesen Dani Péter hívta meg, aki akkor harmadéves teológusként a bentlakás „seniora” volt. A gyűlésen mind a 11 teológus részt vett. A gyűlést Dani Péter vezette, aki kijelentette, hogy az egyetemisták

104 A Gy. E. A. zárkaügynököt korábban 3 év és 4 hónapos fegyházra ítélték tiltott határátlépés miatt (ACNSAS, fond Informatív, dos. 5336, vol. 3, 1. f.).

105 Helyesen: a Protestáns Teológiai Intézet magyar evangélikus szekciója.